

صفات و ثمرات جوان مؤمن انقلابی در عصر غیبت کبری در ساختار مدیریتی نظام از منظر مقام معظم رهبری

منیره سادات کامرانی^۱

نفیسه ذبیح نژاد^۲

سیده رقیه فرح بخش^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۱

چکیده

آنچه رهبر انقلاب در چشم انداز بیست ساله نظام جمهوری اسلامی ایران بیان نموده است، حضور جوانان مؤمن و انقلابی در ساختار مدیریتی جامعه است؛ از این رو با تحلیل سخنان مقام معظم رهبری، نخست شاخص‌های «جوان مؤمن انقلابی» استخراج و دسته‌بندی شده و سپس، این شاخص‌ها در عصر غیبت در سطوح بنیادی و کیفی بیان شده است. هدف پژوهش شناسایی و کشف مؤلفه‌ها و ثمرات حضور جوان مؤمن انقلابی در عصر غیبت در ساختار مدیریتی نظام از دیدگاه مقام معظم رهبری است. این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی سامان پذیرفته است. وفاداری به اصل نظام، ایمان صادقانه و اعتقاد به منجی، سبقت در کار خیر، ایمان اجتماعی همراه با عمل صالح، پیوندی ناگسستنی با ولایت، از یافته‌های پژوهش پیش‌رو است. حاصل آن که تدابیر حکیمانه رهبر انقلاب در توصیه به حضور جوان مؤمن انقلابی در عرصه مدیریتی و عمل به آن موجب پیشرفت‌های شگرفی در تمامی سطوح مدیریت نظام اسلامی به عنوان منشوری در جهت جامعه‌سازی برای تحقق ولایت عظمای مهدوی شده و باعث امید و پایبندی مردم جامعه نسبت به آرمان‌های انقلاب و اسلام گردد.

واژگان کلیدی

۱. مدرس حوزه و دانشگاه و دانش‌آموخته دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول) (monire.kamrani@gmail.com).

۲. طلبه سطح سه رشته تفسیر و علوم قرآنی مدرسه علمیة ریحانة الرسول جویبار (Nafisehzahabihnezhad58@gmail.com).

۳. دانش‌آموخته سطح دو مدرسه علمیة حضرت آمنه (علیها السلام) فریدونکنار.

صفات جوان مؤمن انقلابی، عصر غیبت، رهبر انقلاب، ساختار مدیریتی نظام.

مقدمه

اگر جوان مؤمن انقلابی بخواهد مأموریت خود را دریابد، باید ببیند در محور مختصاتی «ایمان» و «انقلاب اسلامی»، در کجا ایستاده است؟ آنچه روشن است، این که مأموریت و وظایف هر کسی و هر جوانی با جوان دیگر به فراخور زندگی و حیات آنها تفاوت دارد. پس از پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران سبکی از مدیریت بنا نهاده شد که مبنای آن را نظام ارزشی اسلامی تشکیل می‌دهد و باعث شد تا روش‌های عملی مدیران بار ارزشی گرفته و درک ضروریات و نیازهای جامعه توأم با روح معنوی، دینی و شعور انقلابی مورد نظر و عمل مدیران قرار گیرد. در همین راستا می‌توان مدیریت تراز انقلاب را براساس ارزش‌ها و دیدگاه‌های مقام رهبری مدنظر قرار داد که برخاسته از فرهنگ انقلابی و حاکی از مدیریت بر مبنای ارزش‌های اسلامی است. اندیشه و منویات مقام معظم رهبری با رویکردهای بدیع و تبیین ارزش‌های اسلامی - انقلابی به این راه طراوت و پویایی خاصی بخشیده است. هدف این پژوهش شناسایی عوامل موجد مدیریت انقلابی از دیدگاه ایشان و کمک به تحقق آرمان‌های متعالی کشور است.

یکی از ملاحظات اساسی در نگاه جوان مؤمن انقلابی آن است که انتظار و اعتقاد به ظهور منجی، اعتقادی ذهنی و منقطع از عمل نیست؛ بلکه جهان‌بینی است که حاصل آن نوعی رفتار و عمل اجتماعی است. به واقع مقدمه‌ای برای عمل مؤمنانه و انقلابی است. به فرموده رهبری:

درس اعتقاد به مهدویت و جشن‌های نیمه شعبان برای من و شما این است که هر چند اعتقاد به حضرت مهدی (ارواحنافداه) یک آرمان والاست و در آن هیچ شکی نیست؛ اما نباید مسئله را فقط به جنبه آرمانی آن ختم کرد - یعنی به عنوان یک آرزو در دل، یا حداکثر در زبان، یا به صورت جشن - نه، این آرمانی است که باید به دنبال آن عمل بیاید (بیانات در دیدار اقشار مختلف مردم به مناسبت عید نیمه شعبان، ۱۳۸۱/۷/۳۰).

از دیدگاه رهبر معظم انقلاب، جوان مؤمن انقلابی باید وسیله‌ساز فرج باشد. از دیدگاه

ایشان:

انتظار فرج یعنی کمر بسته بودن، آماده بودن، خود را از همه جهت برای آن هدفی که امام زمان عجل الله تعالی فرجه برای آن هدف قیام خواهد کرد، آماده کردن. آن انقلاب بزرگ تاریخی

برای آن هدف انجام خواهد گرفت. و او عبارت است از ایجاد عدل و داد، زندگی انسانی، زندگی الهی، عبودیت خدا؛ این معنای انتظار فرج است (دیدار افشار مختلف مردم در روز نیمه شعبان، ۱۳۸۷/۵/۲۷).

انقلاب اسلامی ایران با عنایت‌های الهی، رهبری امام عجل الله فرجه و بزرگان دینی و مبارزه و مجاهدت‌های جوانان به پیروزی رسید (رسولی، زمانی، ۱۳۹۸ ش: ۲). همان جوانانی که به تعبیر رهبر کبیر انقلاب در سال ۱۳۴۲ سربازان و یارانش در گهواره‌ها بودند؛ توانستند هشت سال در دفاع مقدس پایداری نمایند و ذره‌ای از خاک را به دشمن ندهند. امروز نسل چهارم انقلاب، جوانان ادامه‌دهنده، همان جوانان مؤمن و انقلابی دهه پنجاه هستند. رهبر انقلاب می‌فرماید:

هدف‌های گام دوم انقلاب، با حضور جوانان در عرصه مدیریت می‌تواند تحقق یابد؛ زیرا جوانی نقطه عطف و سرنوشت‌سازی است که با هیچ یک از دیگر دوران زندگی قابل مقایسه نیست (حسنی، ۱۳۹۲ ش: ۱۷).

رهبر انقلاب با صدور بیانیه گام دوم نه تنها به ضرورت حضور جوان در میادین مدیریتی در سطوح مختلف دولت توجه و عنایت ویژه نمودند؛ بلکه معنویت و انقلابی‌گری را نیز بیان نموده است. به فرمایش ایشان معنویت و اخلاق جهت‌دهنده همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی، اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است. این نوشتار ضمن بیان ضرورت و ویژگی‌های جوان مؤمن انقلابی در عصر غیبت با قابلیت مدیریتی کلان؛ به ثمرات و برکات چنین رویکردی نیز براساس رهنمودهای رهبر عزیز اشاره می‌نماید.

پیشینه پژوهش

با عنایت به بررسی‌های به عمل آمده در مقالات متعدد، مقاله‌ای با موضوع "نقش جوان مؤمن انقلابی در عصر ظهور در ساختار مدیریتی نظام از منظر رهبری" یافت نشد. به نوشتارهای مشابهی مانند "لزوم استفاده از توانمندی‌های جوانان نخبه در مسئولیت‌های مدیریتی کشور جهت توسعه و پویایی تمدن نوین اسلامی" دست یافتیم. در این مقاله به جوان‌گرایی و تربیت مدیران جوان با فاکتورهایی چون "رفتارهای الهام‌بخش و پیشرفت دائمی" اشاره می‌شود؛ ولی آنچه در مقالات دیگر به آن پرداخته نشده و در این نوشتار بیان شده است؛ مباحث سرمایه اجتماعی، توسعه اقتصادی و جهش تولید، جنگ روانی بر علیه دشمن و ثمرات حضور مدیران جوان در بدنه دولت انقلابی است.

مفهوم‌شناسی

برای دست یافتن به نقش جوان مؤمن انقلابی در پیشبرد اهداف، ابتدا لازم است به مقدمات بحث اشاره گردد. از این رو به تعریف واژه «جوان»، «مؤمن انقلابی» و «عصر غیبت» پرداخته می‌شود. سپس در تبیین هر دو کلمه از دیدگاه مقام معظم رهبری استفاده شده است.

۱. جوان مؤمن انقلابی

جوانی مرحله‌ای از رشد در زندگی یک فرد است و به عنوان دوره‌ای از وابستگی کودکی به بزرگسالی تعریف می‌شود. سازمان ملل جوان سن جوانی را بین ۱۵ تا ۲۴ سال و سازمان مشترک المنافع سن جوانی را بین ۱۵ تا ۲۹ سال اعلام کردند. تعریف جوانی در دیدگاه‌ها و نظریات متفاوت است؛ اما معمولاً محدوده سن جوانی را ۳۵ سال در نظر می‌گیرند (قنبری، ۱۳۹۳: ۳).

در برخی روایات به کسانی جوان می‌گویند که ایمان و تقوا داشته باشند. امام صادق علیه السلام در این خصوص فرمودند:

اصحاب کهف پیرانی بودند که خداوند به خاطر ایمان‌شان آنها را جوان نامید (شمس الدین، ۱۳۹۵: ۱۱).

رهبر انقلاب در بیان تعریف جوان در بیانیه گام دوم به جمعیت جوان زیر چهل سال اشاره فرمودند:

جمعیت جوان زیر چهل سال که بخش مهمی از آن نتیجه موج جمعیتی ایجاد شده در دهه شصت است که فرصت ارزشمندی برای کشور است.

مهم‌ترین ویژگی که ایشان برای توصیف جوانان جهادی به کار بردند، «مؤمن انقلابی» است. جوانانی که با همه کاستی‌ها و گلایه‌ها و انتقادات از مسئولان اجرایی کشور، به انقلاب اسلامی وفادار هستند و رسالت خود را گذراندن نظام از مشکلات ریز و درشت روزمره‌ای می‌دانند که در عین کوچکی می‌تواند به اعتماد عمومی مردم به نظام ضربه بزند (سخنان رهبر معظم انقلاب در دیدار اخیر با جمعی از جهادگران، ۱۳۹۸/۵/۱۹).

جوان مؤمن انقلابی در تراز سخنان رهبری دارای شاخصه‌های خاصی است. مقام معظم رهبری در دهه اخیر بارها در سخنرانی‌های شان عبارت جوان مؤمن انقلابی را به کار برده‌اند و با تبیین ویژگی‌های آن، الگوی تراز جوان با ایمان انقلابی، در جمهوری اسلامی را به تصویر

کشیده اند (احمدزاده، ۱۳۹۶ش: ۱).

۲. مدیریت

از دیگر مفاهیم کلیدی که این نوشتار به تبیین آن می پردازد، مفهوم مدیریت است. مدیریت عبارت است از:

علم و هنر یافتن و به کار گماردن شایسته ترین افراد، تلفیق مساعی فکری، جسمی و هماهنگ کردن این مساعی در جهت اهداف یا هدف های مورد نظر مؤسسه (محبی فر، ۱۳۹۳ش: ۳).

شهید مطهری درباره مدیریت می گوید:

مدیریت انسان ها عبارتست از فن، بهتر بسیج کردن، بهتر سامان دادن و بهتر کنترل کردن نیروی انسانی و به کار بردن آن (موحدی، ۱۳۹۶ش: ۱۲).

۳. عصر غیبت

غیبت، اسم مصدر از ثلاثی مجرد ماده (غ ی ب) و به معنای ناپدید شدن و پنهان شدن از دیدگان است. غائب به کسی گفته می شود که حاضر و ظاهر نیست (طریحی، ۱۴۱۲ق: ج ۳، ۳۴۵).

غیبت در اصل، درباره پنهان شدن خورشید، ماه و ستارگان به کار می رود، همچنین درباره کسی به کار می رود که مدتی در جایی حضور دارد و پس از آن از دیدگان رفته و دیگر دیده نمی شود (عسکری، ۱۴۰۲ق: ۶۳).

ویژگی جوان مؤمن انقلابی در عصر غیبت

با توجه به این که دین اسلام، دین خاتم است و در آیات قرآن خداوند متعال وعده داده است که این دین، جهانی خواهد شد، وظیفه همه مسلمانان به ویژه نظام جمهوری اسلامی این است که برای تمدن اسلامی که روز به روز در حال پیشرفت است نیروی جوان مؤمن انقلابی تربیت کنند تا کادر این تمدن را برای آینده آماده نمایند. طبق بیانات رهبر معظم انقلاب می توان ویژگی های جوان مؤمن انقلابی این چنین برشمرد:

۱. جوان مؤمن انقلابی در بعد فردی و اجتماعی؛

۲. جوان مؤمن انقلابی در بعد سیاسی فرهنگی؛

۳. جوان مؤمن انقلابی در عصر ظهور.

۱. جوان مؤمن انقلابی در بعد فردی و اجتماعی

امروزه ثابت شده است که یکی از ابعاد مهم هر توسعه‌ای توجه به سرمایه‌های اجتماعی است. از این رو سرمایه اجتماعی، یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های رشد و توسعه هر جامعه‌ای به شمار می‌آید. از آن جا که جوانی «فرصت بی‌بدیل زندگی و سرآغاز استحکام شخصیت و ظهور و بروز استعدادهای انسانی است، جوامعی که این منبع سرشار انسانی و سرمایه اجتماعی را در اختیار دارند باید آینده‌ای امیدبخش را پیش روی خود ترسیم نمایند» (زنگویی، ۱۳۹۵: ۱).
 مرور بیانات اخیر رهبر انقلاب نشان می‌دهد که بحث انقلابی بودن و شاخص‌های انقلابی-گری، مهم‌ترین نکته و یا حداقل، از مهم‌ترین نکاتی است که در فرمایشات اخیر ایشان قابل رصد است. از جمله سخنان رهبر انقلاب در تبیین و تعریف شاخصه جوان مؤمن انقلابی در عصر غیبت، در دیدارهای متعدد به شرح زیر است:

وفاداری به اصل نظام

اولین صفتی که رهبر فرزانه انقلاب به آن می‌پردازد؛ وفاداری به نظام اسلامی در عین آگاهی به نقاط ضعف حکومت است. مقام معظم رهبری می‌فرماید:

جوانانی هستند که با همه کاستی‌ها، گلایه‌ها و انتقادات از مسئولان اجرایی کشور، به انقلاب اسلامی وفادار هستند (سخنان رهبر معظم انقلاب در دیدار با جمعی از جهادگران، ۱۳۹۸/۵/۱۹).

این جوانان در ابعاد کلان شبکه‌ای از فعالان فرهنگی هستند که در شرایط خاص می‌توانند به عنوان نیروهای ارزشی وارد معرکه شده و نقش‌آفرینی کنند. معرکه‌هایی که انقلاب نیاز به نیروهای پای‌کار دارد و این جوانان به علت دلبستگی تدریجی به اصل نظام، حاضر به فداکاری در راه آن هستند (سخنان رهبر معظم انقلاب در دیدار اخیر با جمعی از جهادگران، ۱۳۹۵/۵/۱۹).

ایمان صادقانه و اعتقاد به منجی

انگیزه برخاسته از ایمان صادقانه از اهم ویژگی‌هایی است که لازم است در یک نیروی مؤمن و متعهد وجود داشته باشد. جوان مؤمن انقلابی با ایمان و اعتقاد به منجی برای تغییر و دگرگونی جامعه برای تحقق عدالت تلاش می‌کند؛ اما قبل از آن در انتظار منجی موعودی خواهد بود که بیاید و در کار دنیا‌گشایی ایجاد کند. از دیگر ویژگی‌های جوان مؤمن در تراز

انقلاب از دیدگاه رهبری معظم:

ایمان و انگیزه صادقانه و انقلابی در آنها وجود داشته باشد (بیانات در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی، ۱۴۰۰/۲/۲).

ایشان در زمینه ایمان فردی جوانان می‌فرماید که چنین نسلی لازم داریم: بایستی ایمان، سواد، غیرت، شجاعت و خودباوری، انگیزه کافی و توان جسمی و فکری حرکت داشته باشد، چشم را به اهداف دور متوجه بکند و به تعبیر امیرالمؤمنین «اعر الله جمجتک»؛ زندگی و وجود خودش را بگذارد در راه این هدف و با جدیت حرکت کند؛ در یک کلمه یعنی یک موجود انقلابی؛ معنای انقلابی این است (بیانات در دیدار نخبگان علمی جوان، ۱۳۹۵/۰۷/۲۸).

سبقت در کار خیر

جوان مسلمان و انقلابی در فعالیت‌های خود بی حال و کند نیست بلکه به مصداق آیه شریفه «فاستبقوا الخیرات» که خطاب به مؤمنین می‌فرماید: در نیکی‌ها و اعمال خیر بر یکدیگر سبقت بگیرید، چنان سریع حرکت می‌کند که از بقیه جلو می‌افتد. با این حال، دائماً مراقب است که سرعت بالا و سبقت‌گیری، تبدیل به شتابزدگی و تهور هم نشود. به عبارت واضح، سرعت و سبقت همراه با دقت و کیفیت. برای جوان مسلمان و انقلابی هیچ چیز مقدم بر انجام تکلیف نیست. بنابراین او به چیزی جز فهم تکلیف، و سپس انجام درست آن فکر نمی‌کند. از یک طرف، این‌گونه نیست که نتیجه‌گرایی صرف او را از انجام تکلیف مقرر شده باز بدارد و از طرف دیگر، این‌گونه هم نیست که عدم انجام صحیح تکلیف و اهمال کاری، توفیق دست‌یابی به نتیجه مورد انتظار را از او بگیرد. در این صورت، اساساً هیچ‌گونه تعارضی میان تکلیف و دست‌یابی به نتیجه، وجود نخواهد داشت (غلامی، ۱۳۹۳ش: ۱۸).

ایمان اجتماعی همراه با عمل صالح

مقام معظم رهبری در یک جمع‌بندی بر این نظرند که شاکله وجودی یک جوان مؤمن برای آن که بتواند در آینده انقلاب اسلامی نقش مؤثری ایفا کند، داشتن مجموعه عناصری فراتر از سطح فردی است؛ یعنی لازم است این مجموعه صفات در سطح اجتماعی برای همه مردم نظام در وی متبلور گردد. ایشان می‌فرمایند:

اما آنچه می‌توان در مورد جوان مؤمن صالح گفت: ایمان قوی، ایمانی کردن محیط، تقویت ایمان خود، تقویت ایمان با روشن‌بینی عمیق فکری، دارای ایمان و سرشار از انگیزه ایمانی، تعمیق ایمان در دل‌های خود و دیگران (احمدزاده، ۱۳۹۶ش: ۱۲).

ایمان و حیا و اخلاق جوانان هم مایهٔ اقتدار است، [لذا] با آن دشمنند. این همه در فضای مجازی و در رسانه‌ها فعالیت می‌کنند، میلیاردها خرج می‌کنند برای این که بتوانند از جوان ایرانی اخلاق را، ایمان را، پایبندی به شریعت را، حیا را سلب کنند و بگیرند؛ چرا؟ چون اینها مایهٔ اقتدار کشور است. با جوان مؤمن متشرع باحیای باایمان که در مقابل این وسایل شهوت‌انگیز نمی‌لغزد و می‌تواند خودش را نگه دارد، و برای کشور مایهٔ اقتدار است؛ دشمنند (بیانات در دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین علیه السلام، ۱۳۹۶/۱۰/۲۰).

پس لازم است چنین نیرویی ضمن تقویت ایمان خود به فکر ایمانی کردن محیط زندگی خود و آماده کردن آن برای ظهور منجی در سطح خانواده و جامعه باشد. بنابراین در دیدگاه معظم له جوان مؤمن انقلابی، جوانی است که ضمن وفاداری به آرمان‌های انقلاب، دارای اندیشه توحیدی در سطح فردی و اجتماعی بوده و قدرت تعمیق بخشی ایمان در سطوح جامعه را داشته باشد.

پیوندی ناگسستنی با «ولایت»

جوان مسلمان و انقلابی می‌داند که باید دوش به دوش امام زمان خود و در زمان غیبت امام، دوش به دوش نایب امام خود حرکت کند. آنها کشتی در حال حرکت در دریای موج هستند که هر کس بر آن کشتی سوار شود از خطر غرق شدن در امان می‌ماند، و هر کس سوار این کشتی نشود یا آن را ترک کند، غرق می‌شود. بنابراین، نه ذره‌ای از امامش جلو می‌زند و نه ذره‌ای از او عقب می‌ماند چراکه:

المتقدم لهم مارق و المتأخر عنهم زاهق و اللازم لهم لاحق (مفاتیح الجنان، اعمال ماه شعبان، صلوات شعبانیه)؛
هرکس بر آنها پیشی بگیرد از دین خدا خارج شده، هر کس از آنها عقب بماند هلاک شده و هرکس همراه آنها باشد، به آنان ملحق شده است.

با این وصف، جوان مسلمان و انقلابی، گوش به فرمان ولی فقیه و نایب امام زمان است. خواسته‌های خود را به خواسته‌های او مقدم نمی‌کند، در برابر رأی او رأی صادر نمی‌کند، و همراهی حقیقی با ولی فقیه در دروان غیبت را، تضمینی برای حضور در کنار امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف در عصر ظهور می‌داند (غلامی، ۱۳۹۳ش: ۳۱).

عمل هوشمندانه

جوان مسلمان و انقلابی زیرک است یعنی کاملاً هوشمندانه و با در نظر گرفتن همه جوانب امر کار می‌کند. در عین حال، برای جوان مسلمان و انقلابی، زیرکی با فریب‌کاری و شارلاتانیسم کاملاً متفاوت است. او هیچ‌گاه به اسم زیرکی و برای دستیابی به هدف، وسیله را توجیه نمی‌کند و مرتکب فریب‌کاری و ناجوانمردی، حتی علیه مخالفان خود نمی‌شود (همان: ۲۳).

۲. جوان مؤمن انقلابی در بعد سیاسی فرهنگی

به طور کلی انسان موجودی است اجتماعی که نیازهای او در پرتو حضور در اجتماع حل می‌شود و قابلیت او در بستر اجتماعی به کمال می‌رسد و می‌تواند استعدادهای خود را شکوفا سازد. بدون شک تحقق حماسه سیاسی که از اساسی‌ترین خواسته‌ها در ذیل اندیشه‌های مبتنی بر نگرش‌های ولایی در شرایط کنونی است که بدون مشارکت آحاد جوانان مؤمن و انقلابی فراهم نخواهد شد. چه آن‌که جوانان موتور محرک و سرمایه اجتماعی نظام مقدس جمهوری اسلامی برای تغییر و حرکت در مسیر توسعه مبتنی بر مدل اسلامی و ایرانی آن هستند. رهبر معظم انقلاب اسلامی جوانان مؤمن انقلابی را خطاب قرار داده و می‌فرماید:

دهه‌های آینده دهه‌های شماسست و شمائید که باید کارآزموده و پرنگیزه از انقلاب خود حراست کنید و آن را هرچه بیشتر به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواح‌نفاذ) است، نزدیک کنید (بیانیه گام دوم انقلاب خطاب به ملت ایران، ۱۳۹۷/۱۱/۲۲)

جوانی و حرف‌های نو برای تحول سیاسی

نسل جوان به طور طبیعی دارای ایده‌ای نو برای اداره جامعه است؛ چرا که از منظرگاه متفاوت به مسائل می‌نگرد و این ویژگی فرصت‌های مناسبی را برای تحول هر جامعه تولید می‌کند. نیروی جوانی برآمده از سه مؤلفه انرژی، امید و ابتکار است که می‌تواند آن را مبدل به موتور محرک جامعه نماید. به فرموده رهبری «جوان، سرشار از امید و نشاط است و مایل است کاری به او محول کنند و آن را با شجاعت و خطرپذیری انجام دهد» (بیانات در دیدار جمعی از دانش‌آموزان و دانشجویان، ۱۳۸۱/۸/۱۳).

من معتقد به تکیه به نیروهای جوانم [و به این] اعتقاد راسخ دارم؛ مال امروز هم نیست، از قدیم بنده چنین اعتقادی داشتم. معنای اعتماد به نیروهای جوان این است که اولاً در برخی از مدیریت‌های مهم کشور از جوان‌ها استفاده بشود و به جوان‌ها اعتماد بشود؛ ثانیاً از

ابتکارهایی که انجام می‌دهند و حرکت اینها و حوصله و نشاط کار اینها استقبال بشود. گاهی اوقات جوانی به همه جا مراجعه کرده، یک کار مهمی را پیشنهاد کرده که می‌تواند انجام بدهد، جواب نداده‌اند، مراجعه می‌کند به ما؛ بعد که می‌دهیم دست کارشناس، تصدیق می‌کند، می‌گوید درست است، این کار، کار مهمی است و این شخص می‌تواند این کار را انجام بدهد. من معتقدم که کشور بایستی از ابتکارات جوان‌ها، از نشاط جوان‌ها، از روحیه کار و پیرانگیزه جوان‌ها حداکثر استفاده را بکند؛ اینها بچه‌های ما هستند، بچه‌های کشورند و کشور حق دارد که از اینها استفاده کند. بنابراین، هم مسئله مدیریت‌ها است، هم این [نکته] (بیانات در سخنرانی تلویزیونی در سالروز قیام ۱۹ دی، ۱۳۹۹/۱۰/۱۹).

توانایی در پیشبرد اهداف سیاسی اجتماعی

توانایی و قدرت مدیران در مدیریت، نقش مهمی در رسیدن به اهداف یک حکومت دارد. انجام کارها و برآمدن از وظایف و مأموریت‌ها هرچند امر مهم و ارزشمندی است؛ اما مدیریت پویا و راهبردی نیازمند توان بیشتری نیز هست. این توان به طور ویژه‌ای در جوانان به واسطه روحیه تحول‌خواهی و رویکرد انقلابی و خلق و خوی ساختارشکنانه ایشان تمرکز یافته است. رهبر معظم انقلاب اسلامی از سالیان دور تأکید دارند «تجربه من این است که اگر ما به جوانان اعتماد کنیم آن جوانی که شایسته دانستیم، به او مسئولیت بدهیم و صلاحیتش را داشت نه هر جوانی و هر مسئولیتی از غیرجوان، جوان هم بهتر و مسئولانه‌تر کار را انجام می‌دهد. هم کار را تازه‌تر و همراه با ابتکار بیشتری به ما تحویل خواهد داد؛ یعنی روند پیشرفت در کار حفظ می‌شود. برخلاف غیرجوان که ممکن است کار را به خوبی انجام دهد؛ اما روند پیشرفت در آن متوقف خواهد شد و غالباً این‌گونه است» (بیانات در دیدار جمعی از جوانان به مناسبت روز جوان، ۱۳۷۷/۲/۷).

آنچه در بیانات رهبر فرزانه انقلاب مشهود است، حفظ عنصر جوانی و کارآمدی به همراه ایمان عمیق در انجام امور محوله است.

جوانی سرمایه‌ای سیاسی اجتماعی

بدون شک قشر جوان از سرمایه‌های اجتماعی یک نظام سیاسی به شمار می‌رود و بدون آن امکان رسیدن به توسعه پایدار وجود ندارد. همین طبقه اجتماعی هستند که سطح متوسط جامعه را در چینش‌های اقتصادی تشکیل می‌دهند و همواره در تلاش هستند تا خود را به

طبقه بالای جامعه برسانند. این جدیت برای ارتقاء سطح لیاقت و ایفای نقش در جامعه، بسترساز اشتغال، هویت یابی و رونق در همه مؤلفه‌های سیاسی، فرهنگی، مذهبی و اجتماعی است؛ بنابراین نباید سرسری از کنار آن رد شد و به میزان آگاهی و معرفت سیاسی آنها در مشارکت سیاسی و تأثیر در سرنوشت خود بی تفاوت بود.

این که بنده بارها تکرار می‌کنم که جوان امروز، از جوان اول انقلاب و دوران جنگ اگر جلوتر نباشد، بهتر نباشد، عقب‌تر نیست - و من معتقدم که جلوتر است - به خاطر این است که امروز با این همه ابزارهای تبلیغی، با این همه شگردهای گوناگون فروریختن پایه‌های ایمان، جوان انقلابی ایستاده است. ما در عرصه فرهنگ، در عرصه سیاست، در عرصه‌های اجتماعی، در عرصه‌های هنری الی ماشاءالله جوان مؤمن داریم؛ البته بله، یک عده‌ای هم هستند که معتقد نیستند، پابند نیستند، آن را هم می‌دانیم، نه این که غافل باشیم اما این خیل عظیم جوانان مؤمن، جزو معجزات انقلاب است. این جوان امروز [است]؛ جوانی که نامه می‌نویسند به بنده - از این نامه‌ها یکی و دوتا و ده تا هم نیست، زیاد است - و التماس، گریه که اجازه بدهید ما برویم در دفاع از حرم اهل بیت علیهم‌السلام بجنگیم؛ از زندگی راحت، از زن و بچه بگذریم. نامه می‌نویسند - واقعا نامه گریه‌آلود است - که [ما] پدر و مادر را راضی کردیم، شما اجازه بدهید ما برویم بجنگیم؛ این وضع جوان امروز است. می‌خواهند ایمان این [جوان] را از بین ببرند. این حصار فرهنگی برای حفظ این ایمان است (بیانات در دیدار ائمه جماعات مساجد استان تهران، ۱۳۹۵/۰۵/۳۱).

۳. جوان مؤمن انقلابی در مکتب انتظار

اگر قرار باشد، ظهور از طریق زمینه‌سازانی مهیا گردد، بدون شک جوانان مؤمن انقلابی در صف اول کسانی هستند که از آنان انتظار می‌رود در ماجرای زمینه‌سازی ظهور نقش کلیدی را بر عهده بگیرند.

جوانان در صف اول زمینه‌سازان ظهور

جوان مؤمن انقلابی به واسطه خصوصیات چنان شجاعت، تقوا، انگیزه متعالی، بصیرت و تیزبینی، کم‌تعلقی به دنیا، دوری از عافیت‌طلبی و روحیه انقلابی بیش از دیگر اقشار جامعه در میدان زمینه‌سازی ظهور نقش‌آفرین خواهد بود و این حقیقتی است که در کلام رهبر انقلاب نیز ابراز گردیده است:

شما جوانان عزیز که در آغاز زندگی و تلاش خود هستید، باید سعی کنید تا زمینه را برای آن چنان دورانی آماده کنید؛ دورانی که در آن، ظلم و ستم به هیچ شکلی وجود ندارد؛ دورانی که در آن، اندیشه و عقول بشر، از همیشه فعال تر و خلاق تر و آفریننده تر است؛ دورانی که ملت‌ها با یکدیگر نمی‌جنگند؛ دست‌های جنگ افروز عالم - همان‌هایی که جنگ‌های منطقه‌ای و جهانی را در گذشته به راه انداختند و می‌اندازند - دیگر نمی‌توانند جنگی به راه بیندازند؛ در مقیاس عالم، صلح و امنیت کامل هست؛ باید برای آن دوران تلاش کرد (سخنرانی در اجتماع بزرگ مردم قم در سالروز میلاد حضرت مهدی عجل‌الله‌تعالی‌و‌رحمته‌الرحیم، ۱۳۷۰/۱۱/۳۰).

اعتقاد به مهدویت، آرمانی همراه با عمل

یکی از ملاحظات اساسی در نگاه جوان مؤمن انقلابی آن است که انتظار و اعتقاد به ظهور منجی، اعتقادی ذهنی و منقطع از عمل نیست؛ بلکه جهان‌بینی است که حاصل آن نوعی رفتار و عمل اجتماعی است. به واقع مقدمه‌ای برای عمل مؤمنانه و انقلابی است. به فرموده رهبری:

درس اعتقاد به مهدویت و جشن‌های نیمه شعبان برای من و شما این است که هرچند اعتقاد به حضرت مهدی (ارواح‌نفاذ) یک آرمان والاست و در آن هیچ شکی نیست؛ اما نباید مسئله را فقط به جنبه آرمانی آن ختم کرد - یعنی به عنوان یک آرزو در دل، یا حداکثر در زبان، یا به صورت جشن - نه، این آرمانی است که باید به دنبال آن عمل بیاید (بیانات رهبر انقلاب به مناسبت نیمه شعبان در مصلاهی تهران، ۱۳۸۷/۷/۳۰).

انتظار در معرض قلب و تحریف

در مراحل شناخت و معرفت به مهدویت باید به این نکته کلیدی توجه نمود که تمامی حقایق و مفاهیمی متعالی هنگامی که در جایگاه فهم بشری قرار می‌گیرند، در معرض تحریف و انحراف قرار دارند. نارسایی‌های فهم بشری، تأثیر حب و بغض‌های روان آدمی، و در نهایت منافع طلبی و بهره‌برداری‌های خودخواهانه انسان از حقایق، در کنار عناصر بیرونی همچون اقدامات دشمنان حقیقت، عوامل اصلی هستند که موجب می‌گردد گوهر ناب و پاک حقیقت دچار آفت و آسیب شده و کاربرد اصلی خود را از دست بدهد. مفاهیم و مقولات مقدس که با نوعی پذیرش عقلی - قلبی همراه می‌باشند، بیش از دیگر مفاهیم در معرض این آسیب‌ها قرار دارند که از جمله آنها می‌توان به موضوع "مهدویت" اشاره نمود.

مسئله مهدویت که یکی از مفاهیم بنیادی در آموزه‌های اسلامی و حتی در مفاهیم همه

ادیان الهی است، در بستر تاریخ و در قالب اذهان مختلف دستخوش آسیب‌ها و انحرافات مختلفی شده است و گاه حتی به ضد خود تبدیل گردیده است. جوان مؤمن انقلابی در این میان تلاش دارد تا از وجود خود را با حقیقت انتظار صیقل بخشد و از قرائت‌های انحرافی فاصله بگیرد. حکیم فرزانه انقلاب اسلامی در این باره می‌فرماید:

انتظاری که از آن سخن گفته‌اند، فقط نشستن و اشک ریختن نیست؛ انتظار به معنای این است که ما باید خود را برای سربازی امام زمان آماده کنیم. سربازی امام زمان، کار آسانی نیست. سربازی منجی بزرگی که می‌خواهد با تمام مراکز قدرت و فساد بین‌المللی مبارزه کند، احتیاج به خودسازی و آگاهی و روشن بینی دارد. عده‌ای این اعتقاد را وسیله‌ای برای تخدیر خود یا دیگران قرار می‌دهند؛ این غلط است. ما نباید فکر کنیم که چون امام زمان خواهد آمد و دنیا را پر از عدل و داد خواهد کرد، امروز وظیفه‌ای نداریم؛ نه، بعکس، ما امروز وظیفه داریم در آن جهت حرکت کنیم تا برای ظهور آن بزرگوار آماده شویم. شنیده‌اید، در گذشته کسانی که منتظر بودند، سلاح خود را همیشه همراه داشتند. این يك عمل نمادین است و بدین معناست که انسان از لحاظ علمی و فکری و عملی باید خود را بسازد و در میدان‌های فعالیت و مبارزه، آماده به کار باشد (بیانات رهبر انقلاب به مناسبت نیمه شعبان در مصلاهی تهران، ۱۳۸۱/۷/۳۰).

در روایتی که هم نعمانی در کتاب *الغیبه* و هم شیخ صدوق در *کمال‌الدین* آن را نقل کرده‌اند آمده است که:

خداوند پیش از ظهور حکومت را میان گروه‌های مختلف می‌گرداند تا کسی مدعی نشود که اگر حکومت و دولت دست ما بود بهتر عمل می‌کردیم (نعمانی، ۱۳۹۷ق: ج ۱، ۲۷۴، ح ۵۳).

اعتقاد به زوال نظام سلطه؛ حاصل اعتماد به مهدویت

در جهان بینی جوان مؤمن انقلابی نظام نابرابر حاکم بر جهان امروز هرچند تلاش دارد که خود را شکست‌ناپذیر جلوه دهد، اما از آن جا که بر بنیان ظلم و فساد بنا نهاده شده است، همچون خانه عنکبوت سست و زوال‌پذیر است و اعتقاد به مهدویت تأکید بر همین حقیقت است که سرانجام این هیمنه توخالی فرو خواهد ریخت و این فروپاشی از طریق مبارزه و ایستادگی ممکن خواهد شد. رهبر معظم انقلاب اسلامی تأکید دارند:

جوانان و روشنفکران و عموم ملت ما با اعتقاد به ظهور مهدی عجل الله فرجه این اعتقاد راسخ را در دل خود پرورش می‌دهند که نظم ظالمانه جهانی، قابل زوال است و ابدی نیست؛ می‌شود با آن مبارزه و در مقابل آن ایستادگی کرد (بیانات در دیدار جمعی از دانش‌آموزان

برگزیده المپیادها، ۱۳۸۱/۷/۳۰).

۴. ثمرات مدیریت جوان مؤمن انقلابی

یکی از مهم‌ترین ارکان جمعیتی هر جامعه، قشر جوان آن است که با حضور تأثیرگذار خود در رده‌های مدیریتی و ایفای نقش به عنوان مدیر، می‌تواند ثمرات زیادی را در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و تربیتی جامعه به منصفه ظهور برساند. رهبر انقلاب درباره مدیریت و کارآمدی جوانان می‌فرماید:

یقیناً بدون نیروی جوان مؤمن پرنگیزه پرتوان، این بار سنگین جمهوری اسلامی پیش نخواهد رفت؛ بدون شک. این‌که بنده در همین جلسه شما یک وقتی چند سال پیش گفتم «مدیر جوان حزب‌اللهی»، به خاطر این است که بدون مدیریت جوان و پرنگیزه و مؤمن کارها پیش نمی‌رود، باید جوان‌ها آنجا باشند. منتها من به این جوان‌های عزیز که حالا الحمدلله وارد میدان کار شدند - چه در قوه‌ی مقننه، چه در قوه‌ی قضائیه، چه در قوه‌ی مجریه - توصیه‌ای که می‌کنم این است که اینها سعی کنند این مسئولیت کنونی را پله‌ای برای مسئولیت‌های بالاتر قرار ندهند؛ توصیه‌ی اول من و توصیه‌ی مهم‌تر من این است. این جور نباشد که ما بگوئیم: «حالا این یک سابقه برای ما درست می‌کند برای مسئولیت‌های بالاتر»؛ نه، بچسبید به همین کار. برای خدا کار کنید، متمرکز بشوید روی مسئله‌ای که به شما مربوط می‌شود؛ چه بخش اقتصاد، چه بخش سیاست، چه بخش فرهنگ؛ بخش‌های مختلف. متمرکز بشوید روی مسئله و دنبال حل آن مسئله‌ای باشید که به شما محول شده؛ این لازم است. توقع ما از جوان‌هایی که مسئولیت پیدا کردند، این است که هدف‌تان را حل مسئله قرار بدهید (بیانات در دیدار جمعی از دانشجویان، ۱۴۰۱/۰۲/۰۶).

قطعا نتایج حاصل از حضور جوانان زمینه پیشرفت و آبادانی آن کشور را فراهم و در برون-رفت از مشکلات تأثیرات شگرفی به دنبال خواهد داشت.

پیشرفت توسعه اقتصادی و جهش تولید

دارایی هر کشوری برخوردار از نیروهای جوان و کارآمد است. سرمایه جوانی نقش بی-بدیلی در تولیدات داخلی و پیشرفت اقتصادی دارد. «منابع انسانی علی‌الخصوص قشر جوان هر ملت که در واقع سرمایه حقیقی آن به شمار می‌رود در زمره نیروی مؤثر و مهم توسعه‌یافتگی قلمداد می‌شود. به گونه‌ای که اصولاً نمی‌توان توسعه و پیشرفت یک ملت را بدون آن تصور کرد؛ لذا هر کشوری که بخواهد این امر مهم را محقق کند باید بر خود فرض بداند که از قشر

جوان و نیروهای علمی و نخبگان خود حمایت همه جانبه و فراگیر داشته باشد» (خیاط، ۱۳۹۴ش: ۳).

رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم در تأکید بر جانشین پروری مسئولین کشور «توصیه بر دستیاران جوان داشتند، تا دستیاران جوان با انرژی مضاعف با نگاهی نوگرایانه و خلاقانه تر به نظام مدیریتی کشور وارد شوند» (محمدی، حبیبی تبار، ۱۴۰۰ش: ۵). از منظر رهبری مهم ترین ظرفیت امیدبخش، نیروی مستعد و کارآمد، جوانان یک کشور هستند که می توانند در برون رفت بسیاری از مشکلات مؤثر بوده و موجب پیشرفت دائمی نظام اسلامی باشند.

به نظر نگارنده با توجه به بیانات رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم، ضرورت بهره مندی از نیروی جوان انقلابی در مدیریت به خوبی دانسته می شود. آن جا که فرمودند: «همت های بلند و انگیزه های جوان و انقلابی، می توانند پیشرفت مادی و معنوی کشور را به معنای واقعی جهش دهند». بنابر توصیه های مقام معظم رهبری در باب جوان گرایی در سطوح مدیریتی عمل به رهنمودهای این حکیم فرزانه، کشور به قله های پیشرفت رسیده و مشکلات کشور به دست توانای جوانان این مرز و بوم بر طرف می شود.

برخی از محققان نیز بر این نظرند مدیران جوان بیشتر مایلند که وضع کنونی را به چالش بکشند. آنها به طور منظم به دنبال این هستند که روش های نوآورانه ای برای انجام کارها به شکل بهینه تر و با کیفیت بهتر بیابند (خدابنده، ۱۳۹۹ش: ۶). در واقع جامعه باید در راستای تصمیم گیری و اجرایی نمودن برنامه ها از جوانان با استعداد و خلاق که ایده ها و تفکرات کارآفرینانه داشته استفاده نمایند (حسنی فر، ۱۳۹۲ش: ۱۲).

رفتارهای الهام بخش و تاثیرگذار

مدیران جوان می دانند که چگونه به دیگران انرژی بدهند و آنها را در راه رسیدن به اهداف شان هیجان زده کنند، آنها می توانند بیش از همکاران مسن خود الهام بخش دیگران برای تلاش و تولید بیشتر باشند. آنها در ایجاد یک تصویر روشن موفق تر عمل کرده اند و در ارتباطات خود تأثیرگذارتر ظاهر شده اند (خدابنده، ۱۳۹۹ش: ۷).

رهبر انقلاب نیز در این زمینه فرمودند:

به نظر من جوانان انقلابی روی محیط خودشان اثر فکری و روانی بگذارند، این شدنی است. یک جوان گاهی اوقات می تواند مجموعه پیرامون خودش را، کلاس را، استاد را و حتی دانشگاه را زیر تأثیر شخصیت معنوی خودش قرار دهد (بیانات در دیدار با

دانشجویان دانشگاه تهران، ۱۳۷۷/۲/۲۲).

تمایل به تغییر

از دیگر آثار بهره‌مندی از نیروی جوان در بدنه مدیریتی نظام اسلامی، آن است که مدیران جوان از تغییر استقبال می‌کنند و مهارت زیادی در ارائه ایده‌های جدید نشان می‌دهند. تغییر در جهت ایجاد و توسعه راه‌حل‌های نو و خلاقانه و توسعه توانایی‌های نوآوری خویشتن در سازمان را دارند (بیر، ۱۹۸۰م: ۲).

مدیران جوان به راحتی ایده‌های جدید خود را با دیگران در میان می‌گذارند و به راحتی پذیرای هرگونه تغییری می‌باشند (خدابنده، ۱۳۹۹ش: ۶).

ایجاد تغییر و استقبال از آن یکی از لازمه‌های مدیریتی یک جامعه است. با توجه به اقتضائات جاری در هر جامعه‌ای نیاز هست که قوانین و مقرراتی در جهت بهبود روابط اجتماعی و پیشرفت اهداف آن وضع شود. پذیرش تغییرات به نفع نظام و مردم یکی از آثار سپردن مدیریت به جوانان است. از ویژگی‌های مهم جوان‌آرزوهای زیاد و بلند است، البته آرزو داشتن بد نیست؛ بلکه رسول خدا ﷺ می‌فرماید:

الأمل رحمة لامتی، و لو لا الأمل ما أرضعت والدة ولدها، ولا غرس غارس شجر (اری شهری، ۱۳۸۶ش: ج ۱، ۲۱۰؛ مجلسی، ۱۴۱۰ق: ج ۸، ۱۷۳، ح ۷۷)؛
آرزو برای امت رحمت است. اگر آرزو نبود هیچ مادری به فرزند خود شیر نمی‌داد و هیچ باغبانی درخت نمی‌کاشت.

لذا مدیران جوان بیشتر خواهان تعیین اهداف بلندپروازانه‌اند، برخی از مدیران مسن آموخته‌اند که عامدانه هدف را به گونه‌ای تعریف کنند که نیاز نباشد به سختی کار کنند یا ریسک عدم دستیابی را بپذیرند؛ ولی مدیران جوان بیشتر احتمال دارد که اهداف بلندپروازانه تعریف کنند و الهام‌بخش تیم‌شان برای رسیدن به این وظایف دشوار باشند (اسمیت، ۲۰۰۵م: ۵۲۰).

پیشرانی تقوای جوانی

از منظر مقام رهبری معنویت و اخلاق جهت‌دهنده همه حرکت‌ها و فعالیت‌های فردی و اجتماعی و نیاز اصلی جامعه است. معظم له مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور را نیروی مستعد و کارآمد با زیربنای عمیق و اصیل ایمانی و دینی می‌داند و هر جا نام جوان را بیان

نمودن کلمه مؤمن و انقلابی را نیز به همراه آوردند؛ زیرا معنویت آثار و برکات زیادی در زندگی جوان دارد از جمله: یافتن شخصیت اجتماعی، قابل اعتماد بودن، مصونیت از آسیب‌های اجتماعی و اصلاحگری در جامعه؛ زیرا جوان می‌کوشد جامعه را از هرگونه تباهی و زشتی به دور دارد (اخوی، ۱۳۸۸ش: شماره ۱۱۲).

به نظر نگارنده برای جوانان عصر غیبت، معنویت بسیار ضروری است؛ زیرا ایمان مانند نوری در تاریکی به قلب مؤمن می‌درخشد و متخلص به فضائل اخلاقی مثبت می‌کند که هم می‌تواند بر پیرامون خود اثر مثبت بگذارد و هم او را به ساحل امن برساند؛ زیرا بنابر فرموده مقام معظم رهبری با توجه به خدا و تقرب به خدا و با توسل به دامن قدس الهی و ذیل عنایاتش، می‌توان خیلی کارهای دشوار را انجام داد.

جوان انقلابی زمینه‌ساز ظهور

اگر قرار باشد، ظهور از طریق زمینه‌سازانی مهیا گردد، بدون شک جوانان مؤمن انقلابی در صف اول کسانی هستند که از آنان انتظار می‌رود در ماجرای زمینه‌سازی ظهور نقش کلیدی را بر عهده بگیرند. جوان مؤمن انقلابی به واسطه خصوصیاتش چون شجاعت، تقوا، انگیزه متعالی، بصیرت و تیزبینی، کم‌تعلقی به دنیا، دوری از عافیت‌طلبی و روحیه انقلابی بیش از دیگر اقشار جامعه در میدان زمینه‌سازی ظهور نقش‌آفرین خواهد بود و این حقیقتی است که در کلام رهبر انقلاب نیز ابراز گردیده است:

شما جوانان عزیز که در آغاز زندگی و تلاش خود هستید، باید سعی کنید تا زمینه را برای آن چنان دورانی آماده کنید؛ دورانی که در آن ظلم و ستم به هیچ شکلی وجود ندارد. دورانی که در آن، اندیشه و عقول بشر از همیشه فعال‌تر و خلاق‌تر و آفریننده‌تر است. دورانی که ملت‌ها با یکدیگر نمی‌جنگند. دست‌های جنگ‌افروز عالم - همان‌هایی که جنگ‌های منطقه‌ای و جهانی را در گذشته به راه انداختند و می‌اندازند - دیگر نمی‌توانند جنگی به راه بیندازند؛ در مقیاس عالم، صلح و امنیت کامل هست. باید برای آن دوران تلاش کرد (بیانات در دیدار با مردم قم، ۱۳۷۰/۱۱/۳۰).

جوان انقلابی عامل پویایی و خلاقیت

ضرورت جوان‌گرایی در مدیریت نظام اسلامی امری حتمی و اجتناب‌ناپذیر است. شاید سؤالی مطرح شود مبنی بر آن که نیروی جوانی که تجربه کار مدیریتی پیران باسابقه را ندارد، چگونه می‌تواند کارهای کلان نظام جامعه اسلامی را بر عهده گیرد؟ ضرورت این مسئله تا چه

میزان است؟ رهبر انقلاب در پاسخ به این مسائل بر این نظرند:

جوان‌گرایی ضرورتی است که می‌تواند انرژی و پویایی در زمینه‌های گوناگون ایجاد کند؛ زیرا جوانان در هر کشوری محور حرکت، نشاط و نوآوری در تمام عرصه‌ها هستند، آنان با خطرپذیری، روحیه تلاشگری و پرسشگری پیش می‌روند و به دنبال یافتن راه‌های جدید و به کارگیری اندیشه‌های نو هستند. مهم‌ترین علل ضرورت جوان‌گرایی با توجه به بیانات رهبری می‌تواند جلوگیری از انقطاع نسل انقلاب در بدنه مدیریت، تداوم خلاقیت-ورزی، پیشرفت کشور و دست‌یابی به آینده مطلوب باشد (بدری، ۱۳۹۹: ۲).

اولین مسئله مورد نیاز یک مدیر برخوردار از نیروی جسمانی بالا به همراه خلاقیت و برنامه‌ریزی صحیح برای کشور است. ضرورت حضور نسل جوان متعهد و حزب‌اللهی در عرصه مدیریت کشور می‌تواند تحولی بزرگ در عرصه اداره کشور باشد.

جوان انقلابی بازیگر فعال ظهور

در برخی نگاه‌های انحرافی، ظهور اتفاقی است که به یکباره محقق خواهد شد و حاصل آن گسترش عدالت در جهان باشد. رخدادی که بیرون از اراده آدمی شکل می‌گیرد و انسان منفعلانه تماشاگر و منتظر تحقق آن است. حقیقت آن است که ظهور اتفاق نبوده؛ بلکه فرآیندی است که باید برای تحقق گام به گام آن تلاش نمود. به واقع ظهور رخداد بزرگ در پایان تاریخ است که با عنایت خداوند متعال و هدایت امام و به دست اراده‌های انسان‌های مؤمنی تحقق خواهد یافت که عمر خود را در مسیر آماده‌سازی ظهور وقف کرده‌اند! به واقع اگر منتظران به وظایف خود عمل نکنند و برای تحقق ظهور تلاش نمایند، بدون شک فرج نیز سر نخواهد رسید. لذا جوان مؤمن انقلابی تماشاگر فرآیند ظهور نیست؛ بلکه به مثابه بازیگری فعال صحنه به نقش‌آفرینی مشغول بوده و به وظیفه انقلابی خود عمل می‌کند. همچنین با خودسازی انقلابی در حال آماده‌سازی درونی برای انجام وظیفه در جایگاهی بالاتر است.

امام خامنه‌ای در این زمینه می‌فرماید:

انتظار یعنی قانع نشدن، قبول نکردن وضع موجود زندگی انسان و تلاش برای رسیدن به وضع مطلوب، که مسلم است این وضع مطلوب با دست قدرتمند ولی خدا، حضرت حجت‌بن‌الحسن، مهدی صاحب‌زمان (صلوات الله علیه و عجل الله فرجه و ارواحنا فداه) تحقق پیدا خواهد کرد. باید خود را به عنوان یک سرباز، به عنوان انسانی که حاضر است برای آن چنان شرایطی مجاهدت کند، آماده کنیم (بیانات رهبرانقلاب اسلامی در دیدار اقشار مختلف مردم در روز نیمه شعبان، ۱۳۸۷/۵/۲۷).

۵. مصداق جوان مؤمن انقلابی

از مصداق جوان مؤمن و انقلابی می‌توان به خود مقام معظم رهبری (حفظه الله) استناد جست که در تاریخ ۱۳۶۰/۷/۱۷ به ریاست جمهوری توسط مردم انتخاب شد. حضور ایشان به عنوان رئیس جمهوری جوان و مؤمن و انقلابی تأثیر سرنوشت‌سازی در جبهه جنگ و کشور داشت. از ثمرات حضور ایشان در مدت هشت ساله ریاست ایشان در بخش مدیریتی کشور می‌توان به این اقدامات اشاره کرد:

- راه‌اندازی ستاد جنگ‌های نامنظم به همراه شهید چمران؛

- پشتیبانی لجستیکی و رفع مشکلات جنگ؛

- تشکیل بسیج مردمی؛

- روشنگری در سنگر امامت جمعه تهران؛

- تقویت روحیه رزمندگان پس از پذیرش قطعنامه؛

- حضور در سازمان ملل و میادین جنگ و تلاش برای آبادانی کشور.

امانوئل ماکرون رئیس‌جمهور کنونی فرانسه نیز در زمان انتخاب ریاست جمهوری ۳۱ سال سن داشت و از همین رو به عنوان جوان‌ترین رئیس‌جمهور دولت فرانسه از زمان ناپلئون تاکنون شناخته شد (شیخ محمدی، حبیبی‌تبار، ۱۴۰۰ش: ۶).

به نظر می‌رسد که غرب نیز به این نتیجه رسیده است که باید در سطوح مدیریتی از افراد جوان بهره‌مند شود؛ اما مقام معظم رهبری سالیان دراز و متمادی است که به چنین ضرورتی اشاره نمودند.

مهم‌ترین وظیفه منتظران در دوران غیبت زمینه‌سازی برای ظهور است. جوان مؤمن انقلابی باید به فکر زمینه‌سازی برای ظهور باشد. تجلی کمال یافته این زمینه‌سازی تلاش برای ایجاد تمدن اسلامی است. رهبر معظم انقلاب اسلامی در شرح ابعاد و معنای «زمینه‌سازی» می‌فرماید:

ما آن وقتی می‌توانیم حقیقتاً منتظر به حساب بیائیم که زمینه را آماده کنیم. برای ظهور مهدی موعود (ارواح‌نفاذ) زمینه باید آماده بشود؛ و آن عبارت از عمل کردن به احکام اسلامی و حاکمیت قرآن و اسلام است (بیانات رهبر انقلاب در دیدار با مردم قم، ۱۳۷۰/۱۱/۳۰).

به تعبیر دیگر حرکت در همان مسیری که حضرت برای تحقق آن‌ها روزی ظهور خواهند

کرد:

ما که منتظر امام زمان هستیم، باید در جهتی که حکومت امام زمان (علیه‌الاف‌التحیة والثناء و عجل‌الله‌تعالی فرجه) تشکیل خواهد شد، زندگی امروز را در همان جهت بسازیم و بنا کنیم. البته ما کوچک‌تر از آن هستیم که بتوانیم آن‌گونه بنایی را که اولیای الهی ساختند یا خواهند ساخت، بنا کنیم؛ اما باید در آن جهت تلاش و کار کنیم (بیانات در دیدار مسئولان و اقشار مختلف مردم، ۱۳۶۸/۱۲/۲۲).

نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد کشور بدون حضور جوانان نمی‌تواند موفقیت چشمگیری کسب نماید. به ثمر رساندن مسئولیت، نیازمند تلاش زیاد، همراه با توان جسمانی و روحی بالاست. بالطبع این توانمندی در نیروی جوان وجود دارد و با عمل مسئولین به تدابیر حکیمانه رهبر انقلاب مبنی بر حضور جوانان در عرصه مدیریت می‌توان شاهد پیشرفت‌های شگرفی در تمامی سطوح نظام انقلاب و دولت اسلامی بود. مسئله مهدویت که یکی از مفاهیم بنیادی در آموزه‌های اسلامی و حتی در مفاهیم همه ادیان الهی است، در بستر تاریخ و در قالب اذهان مختلف دستخوش آسیب‌ها و انحرافات مختلفی شده است و گاه حتی به ضد خود تبدیل گردیده است. جوان مؤمن انقلابی در این میان تلاش دارد تا وجود خود را با حقیقت انتظار صیقل بخشد و از فرقه‌های انحرافی فاصله گرفته و در فکر اصلاح جامعه باشد. اگر به دنبال آرمان‌های دولت انتظار و ظهور حکومت مهدوی هستیم؛ بی‌شک حضور نسل جوان مؤمن و انقلابی یکی از عوامل زمینه‌ساز ظهور چنین دولتی است. به دلیل آن که موجب امید و پابندی مردم نسبت به آرمان‌های انقلاب و اسلام شده و از سوی دیگر سبب یأس و شکست دشمنان داخلی و خارجی خواهد شد و کشور را به اهداف بلندش رهنمون می‌سازد.

منابع

۱. احمدزاده، سیدمصطفی (۱۳۹۶ش)، *شاخصه‌های طلبه جوان مؤمن و انقلابی از دیدگاه مقام معظم رهبری*، بی‌جا: بی‌نا.
۲. اخوی، ابراهیم (۱۳۸۸ش)، *مجله گلبرگ*، شماره ۱۱۲.
۳. بدری، علی (۱۳۹۹ش)، *جوان‌گرایی در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی با تکیه بر مبانی قرآنی و روایی*، بی‌جا: بی‌نا.

۴. حسنی فر، عبدالرسول (۱۳۹۲ش)، نقش خلاقیت و نوآوری جوانان در مدیریت تحولات کشور، بی جا: بی نا.
۵. حسینی خامنه‌ای، سیدعلی (۱۳۹۵ش)، توقف ممنوع، بی جا: انتشارات شهید کاظمی.
۶. خیاط سرکار، وحید؛ خیاط سرکار، زهرا؛ خیاط سرکار، فاطمه (۱۳۹۴ش)، نقش جوانان در پیشرفت و توسعه کشور، بی جا: بی نا.
۷. دبیرخانه شورای عالی جوانان (۱۳۷۷ش)، حدیث شورانگیز جوانی در بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، بی جا: چاپخانه سجاد.
۸. رسولی، غلامرضا؛ زمانی، عزت‌الله (۱۳۹۸ش)، تأثیر جوان‌گرایی در پیشبرد و تحقق جامعه اسلامی بر مبنای بیانیه گام دوم، بی جا: بی نا.
۹. شمس‌الدین، سیدمهدی (۱۳۹۵ش)، جوانان، به کوشش: بنیاد بین‌المللی دعا، قم: قرآن صاعد.
۱۰. شیخ سفلی، نرگس؛ زنگویی، جواد (۱۳۹۵ش)، نقش جوانان به عنوان سرمایه اجتماعی در پیشرفت ایران با نگاه به افق ۱۴۰۴ بر اساس دیدگاه مقام معظم رهبری، بی جا: بی نا.
۱۱. شیخ محمدی، سمیه؛ حبیبی تبار، حسین (۱۴۰۰ش)، جوان‌گرایی در مدیریت اسلامی با نگاهی به بیانیه گام دوم انقلاب، بی جا: بی نا.
۱۲. طریحی نجفی، فخرالدین (۱۴۰۲ق)، مجمع البحرين، قم: مؤسسه نشر فرهنگ اسلامی.
۱۳. طهماسبی، احمد (۱۳۸۶ش)، شیوه‌های رفتار با جوانان از منظر ولایت، قم: یاقوت، پنجم.
۱۴. عسکری، ابوهلال (۱۴۱۲ق)، معجم الفروق اللغویه، قم: مؤسسه نشر فرهنگ اسلامی.
۱۵. غلامی، رضا (۱۳۹۳ش)، چهل ویژگی جوان مسلمان و انقلابی، قم: دفتر نشر معارف، اول.
۱۶. قنبری، برزیان (۱۳۹۳ش)، پژوهشی در خصوص مسئله شناسی جوانان ایران، بی جا: مطالعات و تحقیقات اجتماعی در ایران.
۱۷. مجلسی، محمدباقر (۱۴۱۰ق)، بحارالانوار، تهران: دارالکتب الاسلامیه.
۱۸. محبی فر، رفعت (۱۳۹۳ش)، اصول و مبانی مدیریت، بی جا: بی نا.
۱۹. محمدی ری شهری، محمد (۱۳۸۶ش)، میزان الحکمه، قم: مؤسسه علمی فرهنگی دارالحديث.
۲۰. مطهری، حمیدرضا؛ پردل، محمد جواد (۱۳۹۱ش)، جوان‌گرایی در حکومت امام علی علیه السلام،

بی جا: بی نا.

۲۱. موحدی، خسرو (۱۳۸۶ش)، *مدیریت جهادی تجربه ای موفق در جمهوری اسلامی ایران*، بی جا:

بی نا.

۲۲. نعمانی، محمد بن ابراهیم (۱۳۹۷ق)، *الغیبه*، تصحیح: علی اکبر غفاری، تهران: نشر

صدوق، اول.

۲۳. نقدی، جعفر (۱۹۶۲م)، *الانوار العلویه*، نجف اشرف: المطبعة الحیدریه.

۲۴. سایت رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی خامنه ای (مدظله):

.Khamenei.ir